

ספר משלי פרק ו

- (יב) אָדָם בְּלִיעַל אִישׁ אֶזְרֵךְ הוֹלֵךְ עֲקֻשׁוֹת פֶּה:
(יג) קָרַץ בְּעֵינָיו מִלֵּל בְּרַגְלוֹ מִרָה בְּאֶצְבָּעֵתָיו:
(יד) תִּהְפְּכוֹת בְּלִבּוֹ חֵרֵשׁ רַע בְּכָל עֵת מְדַנִּים {מְדַנִּים} יִשְׁלַח:
(טו) עַל כֵּן פִּתְאֵם יָבוֹא אִידוֹ פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאִין מִרְפָּא:
(טז) שֵׁשׁ הֵנָּה שְׁנֵי יָדוֹד וְשִׁבְעַת תּוֹעֵבוֹת {תּוֹעֵבוֹת} נִפְשׁוּ:
(יז) עֵינַיִם רְמוֹת לְשׁוֹן שֶׁקֶר וַיְדֵים שִׁפְכוֹת דָּם נָקִי:
(יח) לֵב חֵרֵשׁ מִחֻשְׁבוֹת אֶזְרֵךְ רַגְלִים מִמְהֵרוֹת לְרוּץ לְרָעָה:
(יט) יִפְיַח כְּזָבִים עַד שֶׁקֶר וּמִשְׁלַח מְדַנִּים בֵּין אֲחֵים:
(כ) נִצֹר בְּנֵי מִצְוֹת אָבִיךָ וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אֲמֶךָ:
(כא) קִשְׁרֵם עַל לְבָבְךָ תָּמִיד עֲנֹדֵם עַל גְּרָגְלֶיךָ:
(כב) בְּהִתְהַלֵּךְךָ תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקִּיצוֹתָ הִיא תִּשְׁיַחְךָ:

ביאור הגר"א - משלי פרק ו פסוק כ

"נצור" מצות אביך - כבר כתבתי שהמצות אינן אלא בזמנן, וכשבא לידו, לכן אומר נצור עד הזמן או עד כאשר יבא לידך. "ואל תטוש תורת אמך" תמיד אפילו רגע אחד כי תורה צריך ללמוד תמיד בכל עת ובכל שעה.

ואמר אצל מצות "אביך" ואצל תורת "אמך", כי או"א הם חו"ב, והטיפה באבא הוא בנסתר ונעלם וכשבא לאמו מצטיירת שם, כן החכמה נעלמת מעין כל חי שהיא במחשבה ובבינה היא מצטיירת. ושם הוא בגלוי יותר. ושורש המצות הן בחכמה (בסוד אשר קדשנו במצותיו) והתורה היא בבינה בסוד ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה (ובזה תבין שבתורה מחדשין תמיד חדושין אבל המצות הם קבועים ואינן מתחדשין כלל).

ולכן כל דבר בארץ הוא בנעלם אבל בשמים הם נגלים יותר. וכן אדם הראשון היה יודע בארץ מחמת שהיה יודע שרשן בשמים. ומצות הן מן הארץ כמו סוכה ולולב, ותורה הוא מן השמים, ולכן אמר מצות אביך ותורת אמך ועוד נצור מצות אביך סבב אותך במצות שהיא אור מקיף. ואל תטוש תורת אמך הוא הוא אור פנימי.

והיינו שנתן לנו ה' ד' מצות: תפילין וציצית ומזוזה והן סביב האדם, וכמ"ש בגמרא חביבין ישראל שסבבן במצות תפילין בראשיהן תפילין בזרועותיהן ומזוזה בפתחיהן וציצית בבגדיהן ועליהן אמר דוד שבע ביום היללתיך גו'. ראב"י אומר כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בכגדו ומזוזה בפתחו לא במהרה הוא חוטא גו'. ואומר חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם כמ"ש בזהר פרשת תרומה "ארשב" בשעתא דב"נ אקדים בצפרא ואנח תפילין בראשו ותפילין ברשימא קדישא בזרוע

ואתעטיף בעטופא דמצוה ואתי לאפקא מתרעא דביתא ד' מלאכין קדישין מזדווגין ביה
ונפקין עמיה מתרעיה דביתא כו'.
והענין שבאדם הן ד' דברים גוף ולבוש ודירה והרביעית הוא הנפש. והתורה הוא בנפש
והמצות הם בגוף והיינו תפילין בגוף עצמו וציצית בלבוש ומזוזה הוא בדירה...